

1- Üniversite kütüphanelerinin başlangıçtaki “koruma ve saklama” işlevini değiştiren başlıca etmenler nelerdir?

Reform Öncesi Durum

Koloni kolejlerinde verilen eğitim konuları sınırlı, buralarda devlette çalışacak insangücü yetiştiriliyor; öğretim yöntemi sınıfta verili bir metnin okunmasına dayanıyor; zanaatkarlar usta-çırak yöntemiyle, meslek mensupları da hizmetiçi eğitim yoluyla yetiştiriliyor; **kitaplar kıt, 19.yy’dan önce üniversite kütüphaneleri dermeleri küçük, erişim sınırlı, saklama ve korumaya öncelik veriliyor; derme bağış kitaplarla büyüyebiliyor. Kütüphaneye olan talep az. Kütüphane materyalinin kullanımını düzenleyen kurallar yok.**

Yüksek Öğretim Reformu

Amerikan devriminden sonra, kolejler, tıp ve hukuk eğitimi de vermeye başlıyor; devlet üniversiteleri kuruluyor, bunlar tarım ve mühendislik eğitimi vermeye başlıyor, bilimsel araştırma yapmaları bekleniyor; zanaatlar yüksek okullara taşınıyor, meslekler akademik disiplinler olarak üniversitede yerini alıyor; 1893 sonrasında **Alman üniversite modeli benimseniyor**; üniversitelerde yeni programlar açılıyor (doktora, seminer dersleri, seçmeli dersler artıyor); sosyal bilimlerin gelişmesi, bu alanda niceliksel bilimsel çalışmaların yapılması için Chicago Üniversitesi kuruluyor(1890)

Alman yükseköğretim modeli

Kütüphane, üniversitenin kalbi, özvarlığı olarak kabul edilir; bilim ve araştırmaya vurgu yapılır. Bu durum akademik kütüphanenin rolünü, koruma ve saklamadan araştırmacıların gereksinimlerini karşılayacak dermeler oluşturma şeklinde değiştirir.

2- Üniversite kütüphanelerinde konu çeşitliliğini artıran ve dermelerin genişlemesine yol açan etmenler nelerdir?

Birinci soruda değinilen konular; bunlara ek olarak yayın artışı

3- Üniversite kütüphanelerinde başlangıçta dermeler nasıl oluşturuluyordu ve kullanım nasıldı?

Büyük ölçüde bağış yoluyla; dermenin kullanımına ilişkin kurallar yok; kütüphaneye olan talep az. Elektrikle aydınlanma mümkün olduktan sonra kütüphaneler açık bulunma saatlerini ve hizmetlerini artırır.

4- Üniversite kütüphanelerine olan talebi artıran faktör(ler) nelerdir?

Yükseköğretim reformunda araştırmanın üniversitenin önemli bir fonksiyonu olarak görülmesi; endüstride büyük firmaların laboratuvarlar kurarak araştırmaya yönelmesi; buna ek olarak birinci sorunun yanıtında değinilen konular.

5- Üniversitelerdeki yapısal değişiklikler örneğin zanaatların yüksekokullara taşınması ve sonrasında akademik birimlere dönüştürülmesi, üniversitelerin eğitim ve araştırma faaliyetlerini nasıl etkilemiştir; bu uygulamaların kütüphaneye yansması nasıl olmuştur?

Üniversitelerdeki yapısal değişikliklere, Alman üniversite modeli doğrultusunda bilim ve araştırmaya vurgu yapılmasına ve kütüphanenin üniversitenin kalbi olarak görülmesine ve bu bağlamda kütüphane dermelerinin büyümesi, konu çeşitliliğinin artması, araştırmacının gereksinimlerine önem verilmesi, elektrik ile gelen aydınlanma sayesinde kütüphanenin hizmet saatlerinin uzaması, kütüphanelerin açık bulunma saatlerinin uzaması.

II. Dünya Savaşı sonrasında hükümetin ve endüstrinin **araştırma için ayırdığı fonlardan** yararlanmak isteyen akademisyenler arasında dikkate değer bir rekabet yaşandı. Üniversiteler **uygulamalı araştırmalar bağlamında** endüstri kuruluşları ve işletmeler ile ortak çalışmalar yürüttü.

6- GLS'nin başlangıçtaki araştırma stratejisi neydi; sonrasında ne yönde değişti?

Graduate Library School Chicago Üniversitesinde açıldı; daha en başından kütüphane bilimi bir sosyal bilim olarak görüldü. Doktora programı olarak açıldı; profesyonelleşme hareketinin bir parçası oldu. Programın amacı başlangıçta **“okumanın bilimsel incelemesini”** yapmaktı. Ancak daha sonra araştırma ilgisi **“danışma hizmetleri”**ne ve **“kütüphane yönetimi”**ne kaydı. Çünkü araştırmacıların bilgi gereksinimlerini karşılamak hizmet anlayışını değiştirdi.

Bunun yanı sıra halk kütüphaneleri de endüstriye, iş dünyasına danışma hizmeti aracılığı ile hizmet sundu. Dermelerin niceliksel olarak büyümesi ve konu çeşitliliğinin artmasıyla geçirdiği niteliksel değişiklik, kütüphane yönetiminde verimliliği artırmayı önemli hale getirdi; bunun yanı sıra **“bilimsel yönetim”** çağın güncel eğilimidir. 1950'lerde **“kütüphaneciliğin temelinde kitaplar vardır”** görüşüne karşılık **“bilimsel ve teknik enformasyon”** görüşü ağırlık kazanmaya başladı.

7- II.Dünya Savaşı sonrasında kütüphaneciler “kütüphaneciliğin esası” konusunda hangi görüşe hakimdiler ve onların bu görüşe sahip olmalarına hangi gelişmeler yol açmıştı?

1950 öncesi **“kütüphaneciliğin temelinde kitaplar vardır”** görüşü hakimdi; 1950 sonrasında ise **“bilimsel ve teknik enformasyon”** görüşü ağırlık kazanmaya başladı. Bilimsel Araştırma Geliştirme Ofisi kuruldu. Ofise bağlı çalışan bilim insanlarının en büyük problemi, **bilimsel ve teknik enformasyonun denetimi** idi. Bu amaçla **bibliyografik denetimde yeni teknolojilerin kullanılması** kararı alındı.

8- “Bilimsel ve teknik enformasyona ulaşma” idealinin yükselişe geçmesiyle bilimsel bilgide denetimi sağlamak üzere neler yapıldı?

1950'de ulusal düzeyde düzenlenen kongrede bilimsel ve teknik enformasyon sağlayacak bir **clearinghouse** kurulması kararı alınır. **Bilim enformasyon merkezlerinin kurulmasını** tetikler. Bu merkezler **öz çıkarma hizmeti** de vermeye

başlarlar. Bu akım, **enformasyon biliminin doğuşuna** yol açar. Bilgiye erişebilmede **teknolojinin** kullanılması. Vannevar Bush'un bilim anlayışı.

9- Bilimsel iletişimi güçlendirme çabaları, özellikle hangi sorunu çözmeye yönelikti?

Bilimsel ve teknik enformasyona –zamanında, hızlı bir biçimde- ulaşma talebi, bilimsel iletişimin etkililiği için bibliyografik denetimi önemli hale getirdi. Dikkatlerin kütüphanelerden ziyade bilimsel enformasyon merkezlerine çevrilmesinin en önemli nedenlerden biri, enformasyon hizmetlerinde “**bir gereksinimin karşılanmasında çeşitli kaynaklara başvurma gereğinin olmasıydı**”; bir diğer neden de **enformasyonun tanımlanma ve erişim sorunu**du” Bu gereksinimi karşılayanlar önce kendilerine dokümantalist sonra enformasyon uzmanı dediler ve kütüphanecilerden kendilerini ayrı gördüler.

!960-70'li yıllarda ise enformasyon bilimi, kütüphanecilik programlarıyla birleşti. Matematik ve fizik bilimlerinden insanlar, kütüphane biliminde çalışmaya başladı. Onlarla birlikte dış kaynaklı fonlar geldi.

10- Bilimsel Araştırma Geliştirme Ofisi'nin başında olan Vannevar Bush'un bilimlere bakış açısı, bilimsel enformasyonu sağlama ve denetim altına alma çabalarını nasıl etkiledi?

11- Enformasyon çalışmalarının kütüphanecilik programlarıyla yakınması, kütüphanecilik disiplinini nasıl etkiledi?